

SEDMIČNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANSIJSKIM TRŽIŠTIMA
13.03.2023. – 17.03.2023.

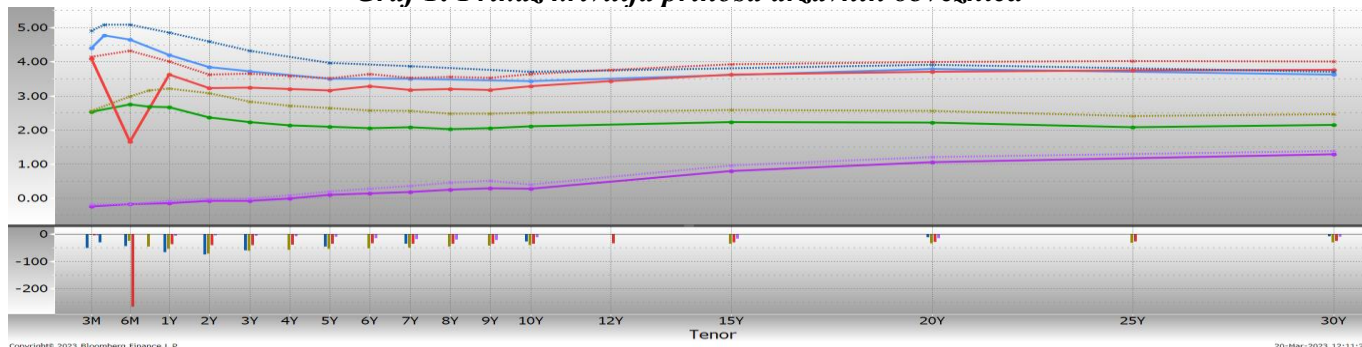
Tabela 1: Prikaz kretanja prinosa na državne obveznice

Prinosi	Eurozona		SAD		Velika Britanija		Japan	
	10.3.23	17.3.23	10.3.23	17.3.23	10.3.23	17.3.23	10.3.23	17.3.23
2 godine	3.10	2.39	4.59	3.84	3.64	3.24	-0.02	-0.08
5 godina	2.64	2.09	3.96	3.50	3.53	3.17	0.21	0.10
10 godina	2.51	2.11	3.70	3.43	3.64	3.28	0.41	0.29

Tabela 2: Prikaz kretanja prinosa na njemačke Bubillove

Dospijeće	Prinosi	
	10.3.23	17.3.23
3 mjeseca	2.599	2.567
6 mjeseci	2.986	2.742
1 godina	3.252	2.716

Graf 1: Prikaz krivulja prinosa državnih obveznica



Graf prikazuje krive prinosa Njemačke (zelena), SAD (plava), Velike Britanije (crvena) i Japana (ljubičasta) za periode od 3 mjeseca do 30 godina na dane 17.03.2023. godine (pune linije) i 10.03.2023. godine (isprekidane linije). Na donjem dijelu grafa je prikazana razlika između vrijednosti odgovarajućih prinosa na navedene datume.

EUROZONA

Protekla sedmica je obilježena izraženim previranjima na tržištu prvobitno zbog vijesti o kolapsu SVB banke u SAD, a zatim i problemima sa kojima se suočavaju druge banke, uključujući Credit Suisse. Navedeno je uticalo na izraženu potražnju za sigurnijim investicijama, što je dovelo do oštrog pada prinosa obveznica eurozone, najviše na prednjem dijelu krive, uprkos odluci ECB da nastavi sa povećanjem kamatnih stopa ECB. **U odnosu na prethodnu sedmicu prinosi njemačkih obveznica su smanjeni između 40 i 71 bazni poen**, dok su prinosi italijanskih obveznica smanjeni između 27 i 53 bazna poena.

ECB je u četvrtak, u skladu sa očekivanjima (ako se izuzmu promjene očekivanja koje su uslijedile zbog panike na tržištima početkom sedmice), povećala sve tri ključne kamatne stope za 50 baznih poena. Kamatna stopa na depozite banaka ECB je povećana na nivo od 3,0%. Predsjednica Lagarde je izjavila da se očekuje da će inflacija ostati previsoka isuviše dugo, ali je ovog puta izbjegnuto saopštenje daljih smjernica, te je **ponovljeno da će naredne odluke monetarne politike zavisiti od objavljenih ekonomskih podataka**. Lagarde je dodala da, ukoliko se bazni scenario ECB pokaže tačnim, ECB će u tom slučaju imati još „posla da pokrije“ povećanjem kamatnih stopa. Prema Lagarde, nedostatak smjernica ne znači da je ECB manje spremna da istraje u naporima smanjenja inflacije. Finansijski sistem eurozone je opisan kao otporan, rečeno je da zvaničnici tenzije na tržištu pažljivo prate i da su spremni da odgovore ukoliko bude potrebno da se sačuva finansijska stabilnost.

ECB je objavila i nove ekonomske prognoze (uz napomenu da su završene početkom marta prije posljednjih dešavanja na finansijskim tržištima). Iako su prognozirane stope inflacije manje u odnosu na prethodne prognoze (u 2023. godini 5,3%, u 2024. godini 2,9% i u 2025. godini 2,1%), očekuje se da će temeljna inflacija u prosjeku u tekućoj godini iznositi 4,6% (ranije očekivano 4,2%), u 2024. godini 2,5% (ranije očekivano 2,8%), te u 2025. godini 2,2% (ranije očekivano 2,4%). U svakom slučaju, **ove prognoze ukazuju na to da će inflacija, uključujući i temeljnu stopu inflacije sve do 2025. godine iznositi preko ciljanog nivoa od 2%.** Istovremeno, očekivanja rasta GDP-a eurozone u posmatranim godinama za ovu godinu su povećana na 1,0% (ranije očekivano 0,5%), dok su za naredne dvije godine smanjena na po 1,6% u odnosu na ranija očekivanja od 1,9% i 1,8%, respektivno.

U petak je objavljena informacija da će banke ECB-u prije vremena vratiti dodatnih 87,7 milijardi EUR „jeftinih dugoročnih kredita“ (TLTRO) nakon što su uslovi ovog programa pooštreni s ciljem borbe protiv visoke inflacije. Od novembra prošle godine banke su vratile oko 900 milijardi EUR navedenih kredita.

Tabela 3: Kretanje ekonomskih indikatora za eurozonu

Red. br.	Ekonomske indikatori		Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	Stopa inflacije – EZ (final.)	FEB	8,5%	8,5%	8,6%
2.	Temeljna stopa inflacije – EZ (final.)	FEB	5,6%	5,6%	5,3%
3.	Stopa inflacije – Holandija (final.)	FEB	8,9%	8,9%	8,4%
4.	Stopa inflacije – Francuska (final.)	FEB	7,2%	7,3%	7,0%
5.	Stopa inflacije – Španija (final.)	FEB	6,1%	6,0%	5,9%
6.	Stopa inflacije – Finska	FEB	-	8,8%	8,4%
7.	Stopa inflacije – Irska (final.)	FEB	8,0%	8,1%	7,5%
8.	Stopa inflacije – Italija (final.)	FEB	9,9%	9,8%	10,7%
9.	Stopa inflacije – Austrija	FEB	11,0%	10,9%	11,2%
10.	Industrijska proizvodnja – EZ (G/G)	JAN	0,3%	0,9%	-2,0%
11.	Industrijska proizvodnja – Irska (G/G)	JAN	-	19,7%	-11,7%
12.	Industrijska proizvodnja – Italija (G/G)	JAN	2,9%	1,4%	-0,9%
13.	Javni dug – Italija (u milijardama EUR)	JAN	-	2.756,5	2.762,5
14.	Trgovinski bilans – Španija (u milijardama EUR)	JAN	-	-3,96	-4,51
15.	Trgovinski bilans – Italija (u milijardama EUR)	JAN	-	-4,19	1,36
16.	Trgovinski bilans – Irska (u milijardama EUR)	JAN	-	3,45	5,04
17.	Stopa nezaposlenosti – Holandija	FEB	-	3,5%	3,6%
18.	Stopa nezaposlenosti – Italija (Q/Q)	IV kvartal	-	7,8%	8,0%

SAD

Dešavanja oko propasti tri američke banke i problemi u poslovanju First Republic Bank nastavili su potresati kako finansijsko tržište u SAD, tako i globalna finansijska tržišta. Prinosi na američke državne obveznice su smanjeni tokom protekle sedmice, posebno na prednjem dijelu krive, s obzirom na to da su prinosi na dvogodišnje obveznice smanjeni za 75 baznih poena u odnosu na prethodnu sedmicu. Inače, početkom sedmice prinosi na dvogodišnje obveznice su zabilježili najveće dnevno smanjenje od 1980. godine (preko 60 baznih poena). Dodatno, na smanjenje prinosa uticalo je i objavljivanje stope inflacije, koja je u februaru zabilježila najsporiji rast od septembra 2021. godine.

Rejting agencija Moody's promijenila je izgled za američki bankarski sistem u „negativne“ sa „stabilnih“, nakon što je kolaps velikih banaka podstakao strah nastanka nove krize. Iako su prije navedenog investitori predviđali povećanje referentne kamatne stope Fed-a od 50 baznih poena na sjednici koja se održava ove sedmice, sada očekuju povećanje od 25 baznih poena sa mogućom pauzom. Nakon kolapsa navedenih banaka, predsjednik Biden je izjavio da Amerikanci mogu imati povjerenja da je bankarski sistem siguran. Biden je takođe obećao uspostavljanje novih regulativa nakon najvećeg kolapsa jedne američke banke od finansijske krize 2008. godine.

Panika na tržištu vezano za još jednu američku banku, First Republic Bank (FRB) počela je u srijedu, nakon što je objavljena vijest da su rejting agencije S&P i Fitch smanjile rejting navedene banke na „junk“ nivo, odnosno na neinvestibilni nivo, zbog zabrinutosti da klijenti povlače svoja ulaganja. Taj dan cijena dionica te banke je zabilježila pad od preko 30%, dok je u odnosu na 8. mart ista smanjena za oko 80%. Već u četvrtak je objavljena vijest da se 11 američkih banaka složilo da deponuju 30 milijardi USD

kod First Republic Bank kako bi pomogle u zaustavljanju tržišnih previranja. Upravo ova vijest je pomogla FRB čije su se dionice oporavile od gubitka od preko 30%, iako su ponovo pale, nakon što je saopštila da je njena novčana pozicija od 15. marta iznosila oko 34 milijarde USD. U nedjelju, tri dana ranije, je imala preko 70 milijardi USD u raspoloživoj, neiskorištenoj likvidnosti.

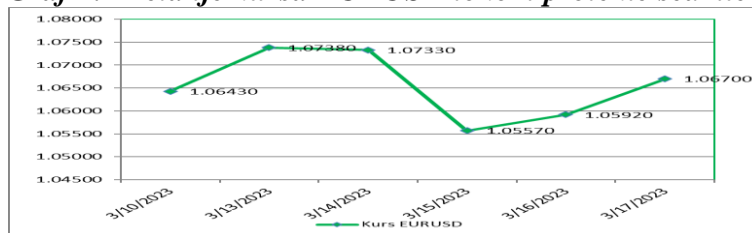
Prema najnovijim prognozama OECD-a, očekuje se da će GDP u SAD tokom 2023. godine bilježiti rast po stopi od 1,5% (prethodno prognozirano 1,0%), dok se za 2024. godinu očekuje rast od 0,9% (prethodno prognozirana blaga kontrakcija od 0,1%). Istovremeno, u istraživanju očekivanja potrošača koje je objavio Fed navodi se da su kratkoročna očekivanja inflacije u narednom periodu smanjena na nivo koji je posljednji put viđen prije skoro dvije godine. U februaru su ispitanici prognozirali da će inflacija za godinu dana iznositi 4,2%, što je značajan pad u odnosu na 5%, koliko je prognozirano u januaru. U međuvremenu, očekivani nivo inflacije za naredne tri godine iznosi 2,7%, što odgovara nivou koji je posljednji put viđen u oktobru 2020. godine, dok se za pet godina očekuje da će inflacija dostići 2,6%, u odnosu na januarskih 2,5%.

Tabela 4: Kretanje ekonomskih indikatora za SAD

Red. br.	Ekonomski indikatori		Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	Stopa inflacije (G/G)	FEB	6,0%	6,0%	6,4%
2.	Temeljna stopa inflacije (G/G)	FEB	5,5%	5,5%	5,6%
3.	MBA aplikacije za hipotekarne kredite	10. MAR	-	6,5%	7,4%
4.	Indeks proizvođačkih cijena (G/G)	FEB	5,4%	4,6%	5,7%
5.	Inicijalni zahtjevi nezaposlenih za pomoć	11. MAR	205.000	192.000	212.000
6.	Kontinuirani zahtjevi nezaposlenih	4. MAR	1.723.000	1.684.000	1.713.000
7.	Maloprodaja (M/M)	FEB	-0,4%	-0,4%	3,2%
8.	Indeks ulaznih cijena (G/G)	FEB	-1,1%	-1,1%	0,9%
9.	Indeks izlaznih cijena (G/G)	FEB	-	-0,8%	2,2%
10.	Indeks raspolož. potrošača Univ. iz Migičena P	MAR	58,8	59,8	58,6
11.	Vodeći indeks	FEB	-0,3%	-0,3%	-0,3%
12.	Industrijska proizvodnja (M/M)	FEB	0,2%	0,0%	0,3%
13.	Iskorištenost kapaciteta	FEB	78,4%	78,0%	78,0%

USD je blago deprecirao u odnosu na EUR, te je kurs EURUSD zabilježio rast sa nivoa od 1,0643 na nivo od 1,0670.

Graf 2: Kretanje kursa EURUSD tokom protekle sedmice



VELIKA BRITANIJA

Ministar finansija Velike Britanije Hunt je izjavio da su Vlada i BoE omogućili privatnu prodaju banke Silicon Valley Bank UK HSBC-u, što je potez koji bi zaštitio depozite bez korištenja sredstava poreskih obveznika. Iz BoE je saopšteno da je širi bankarski sistem u zemlji ostao siguran, zdrav i dobro kapitaliziran. Hunt je istakao da ovaj potez osigurava da su depoziti zaštićeni i da banka može normalno poslovati bez podrške poreskih obveznika. Takođe, dodao je da je zadovoljan time što je postignut dogovor u tako kratkom roku. HSBC je najveća banka u Evropi, te bi klijenti SVB UK trebalo da budu uvjereni u snagu i sigurnost koju nosi pomenuta banka.

Ministar finansija Hunt je objavio plan za koji očekuje da će ubrzati stagnirajuću ekonomiju Velike Britanije, te istakao da vjeruje u ekonomiju Velike Britanije. Najavio je i novi poticaj za poslovna ulaganja koji će omogućiti kompanijama da nadoknade 100% svojih kapitalnih izdataka u odnosu na profit, iako je to predstavljalo smanjenje poreskih olakšica prema prethodnoj, dvogodišnjoj šemi. Ostale mjere uključuju više ulaganja u nuklearnu energiju. Hunt je istakao da će Vlada u narednih pet godina u budžet za odbranu dodati 11 milijardi GBP.

U najnovijoj prognozi OECD-a, OECD je izdvojio Veliku Britaniju kao najkrhkiju naprednu ekonomiju osim Rusije i prognozirao rast u Velikoj Britaniji od -0,2% u 2023. i 0,9% u 2024. (prethodna prognoza -0,4% u 2023. i 0,2% u 2024). Procjena za ovu godinu bila je ista kao i prognoza budžeta Kancelarije za budžetsku odgovornost (OBR), ali je prognoza OECD-a za 2024. bila znatno pesimističnija od očekivanja OBR-a (1,8%).

Tabela 5: Kretanje ekonomskih indikatora za UK

Red. br.	Ekonomski indikator		Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	Zahtjevi nezaposlenih za pomoć	FEB	-	3,8%	3,8%
2.	Prosječne sedmične zarade bez bonusa 3M/god.	JAN	5,7%	5,7%	6,0%
3.	ILO stopa nezaposlenosti, tromjesečno	JAN	3,8%	3,7%	3,7%

Tokom protekle sedmice GBP je aprecirala u odnosu na EUR, pa je kurs EURGBP zabilježio pad sa nivoa od 0,88427 na nivo od 0,87589. GBP je aprecirala i u odnosu na USD, pa je kurs GBPUSD povećan sa nivoa od 1,2030 na nivo od 1,2173.

JAPAN

Konfederacija sindikata, poznatija kao Rengo, objavila je u petak da je postignut preliminarni dogovor o povećanju plata u Japanu, prema kojem će se ukupna primanja, uključujući sve naknade povećati za 3,8%. Prema postignutom dogovoru, osnovne plate, koje imaju najveći uticaj na potrošačku moć domaćinstva će se povećati za 2,33%. Konfederacija sindikata je postigla najveće povećanje plata u posljednje tri decenije i to u periodu rastuće inflacije, što bi moglo imati implikacije na budući politički put Japana. Postignuto povećanje je bilo iznad očekivanja ekonomista i prati komentare guvernera BoJ Kurode koji sugeriraju da je potrebno povećati plate za oko 3% kako bi BoJ normalizovala svoju politiku monetarnog ublažavanja. Iako Kuroda nije bio precizan koji platni okvir treba da se poveća za 3%, rezultati postignutih pregovora bi se mogli iskoristiti kao razlog za promjene monetarne politike pod rukovodstvom Uede koji preuzima mandat u aprilu. Ministar ekonomije Goto je izjavio da Vlada Japana pažljivo prati dešavanja na globalnom finansijskom tržištu, ali da trenutno ne očekuje da će kolaps u američkom bankarskom sektoru imati veliki uticaj na ekonomiju Japana. Ministar finansija Suzuki je takođe izjavio da su finansijska tržišta izložena riziku, ali da je finansijski sistem Japana stabilan. Iz BoJ je saopšteno da finansijske institucije u Japanu imaju dovoljno kapitalnih rezervi da apsorbuju gubitke uzrokovane različitim spoljašnjim faktorima, uključujući rizike izazvane kolapsom u američkom bankarskom sektoru. U svom izvještaju, BoJ navodi da su pojedine regionalne finansijske institucije pretrpile značajne gubitke u procjeni vrijednosti i da nisu uspjele da adekvatno procijene svoju toleranciju na rizik u odnosu na profit. Takođe se navodi da su finansijske institucije u Japanu aktivno preuzele tržišni rizik posljednjih godina i to u periodu ultraniskih kamatnih stopa, iako su postale „donekle oprezne” u pogledu svojih investiranja u talasu globalnog povećanja kamatnih stopa.

Tabela 6: Kretanje ekonomskih indikatora za Japan

Red. br.	Ekonomski indikator		Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	Trgovinski deficit (u milijardama JPY)	FEB	-1.150,0	-897,7	-3.498,6
2.	Izvoz (G/G)	FEB	7,0%	6,5%	3,5%
3.	Uvoz (G/G)	FEB	12,4%	8,3%	17,5%
4.	Osnovne mašinske porudžbine (G/G)	JAN	-3,9%	4,5%	-6,6%
5.	Industrijska proizvodnja (G/G) F	JAN	-	-3,1%	-2,4%
6.	Iskorištenost kapaciteta (M/M)	JAN	-	-5,5%	-1,1
7.	Indeks uslužnog sektora (M/M)	JAN	0,5%	0,9%	-0,4%

JPY je tokom protekle sedmice aprecirao u odnosu na EUR, te je kurs EURJPY zabilježio pad sa nivoa od 143,70 na nivo od 140,60. JPY je aprecirao i u odnosu na USD, te je kurs USDJPY zabilježio pad sa nivoa 135,03 na nivo od 131,85.

NAFTA I ZLATO

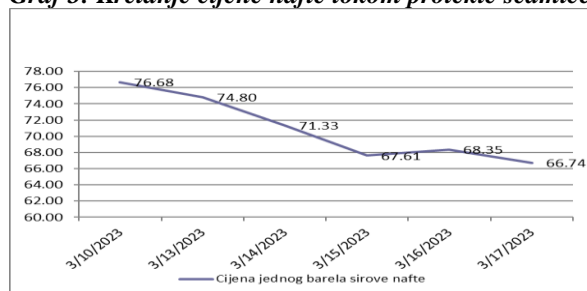
Na otvaranju tržišta nafte u ponedjeljak cijena jednog barela sirove nafte je iznosila 76,68 USD (EUR 72,05).

Tokom protekle sedmice cijena nafte je imala tendenciju pada uglavnom zbog pojačane zabrinutosti oko globalne recesije nakon kolapsa komercijalnih banaka u SAD i Evropi.

Početak sedmice cijena je smanjena nakon kolapsa SVB, što je snažno pogodilo tržište i pojačalo strahove od finansijske krize. Ipak, oporavak tražnje za naftom od strane Kine je osigurao da se cijena ne smanji u velikoj mjeri. Narednog dana cijena je nastavila da se smanjuje, te se našla blizu najnižeg nivoa u posljednja tri mjeseca. Sredinom sedmice cijena nafte je zabilježila dnevni pad od čak preko 5%, što je uzrokovalo da se cijena nađe na najnižem nivou u posljednjih godinu dana uglavnom zbog neizvjesnosti koja je došla nakon loših vijesti o poslovanju Credit Suisse banke iz Švajcarske. Globalne zalihe nafte su povećane na najveći nivo u posljednjih 18 mjeseci, što je takođe uticalo na pad cijene nafte. Stabilizacija cijene je uslijedila tokom trgovanja u četvrtak. Reuters je objavio da OPEC+ smatra da je nedavno smanjenje cijene nafte rezultat finansijske zabrinutosti i nije rezultat neravnoteže između ponude i tražnje na tržištu, te se dodaje da se očekuje stabilizacija tržišta. Krajem sedmice je nastavljen pad cijene nafte i dalje pod uticajem krize u bankarskom sektoru, kako u SAD, tako i u Evropi, što je pojačalo neizvjesnosti i strah od potencijalne recesije.

U takvim okolnostima cijena je na sedmičnom nivou zabilježila pad od 12,96%. Na zatvaranju tržišta u petak cijena jednog barela sirove nafte iznosila je 66,74 USD (EUR 62,55).

Graf 3: Kretanje cijene nafte tokom protekle sedmice



Pripremili:
Služba Front Office
Odjeljenje za bankarstvo

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je zasnovan na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može garantovati njihovu tačnost i ne snosi odgovornost za direktnu ili indirektnu štetu koja može nastupiti kao posljedica korištenja ili nemoćnosti korištenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka doneseni na osnovu njih.

Na otvaranju londonske berze metala u ponedjeljak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 1.868,26 USD (EUR 1.755,39).

Tokom protekle sedmice cijena zlata je imala tendenciju rasta zbog pojačanih neizvjesnosti na finansijskom tržištu nakon bankrota i kriza u poslovanju banaka u SAD i Evropi. Početkom sedmice je zabilježen značajan rast cijene kada su se pojavile vijesti o kolapsu SVB banke u SAD. Ovakve okolnosti pojačale su neizvjesnosti na finansijskom tržištu, ali i očekivanja da će Fed usporiti sa rastom kamatnih stopa, što je takođe imalo pozitivan uticaj na cijenu zlata. Ovakve okolnosti su vodile padu prinosa na državne obveznice, što je ponovo pozitivno uticalo na rast cijene zlata. Cijena zlata do četvrtka nije bilježila značajne promjene, ali se održavala na nivou preko 1.900 USD po unci. Time je zlato još jednom pokazalo svoju funkciju sigurnog utočišta protiv rizika i volatilnosti, dok analitičari očekuju da bi kratkoročni efekat, koji je rezultat bankrota SVB, mogao biti preveden u dugoročni efekat rasta cijene zlata. U drugoj polovini sedmice cijena zlata je uglavnom imala tendenciju rasta, koja je posebno bila izražena krajem sedmice. Podsticaj cijeni je došao nakon neizvjesnosti oko Credit Suisse banke i problema u njenom poslovanju. Ovakve okolnosti su pojačale tražnju investitora za sigurnim investicijama, te se tako i cijena ovog plemenitog metala održavala na višem nivou.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 1.989,25 USD (EUR 1.864,34). U odnosu na prethodnu sedmicu cijena zlata je povećana za 6,48%.

Graf 4: Kretanje cijene zlata tokom protekle sedmice

